

Nd.

379. Frumvarp til laga

[148. mál]

um lántökuheimild og ríkisábyrgð til virkjunar Efri-Fossa í Sogi.

Flm.: Einar Olgeirsson, Sigurður Guðnason.

1. gr.

Stjórn Sogsvirkjunarinnar er heimilt að taka lán innanlands og utan, að upphæð allt að 100 milljónum króna, til virkjunar Efri-Fossa í Sogi. Ríkið ábyrgist greiðslu lánanna, enda hafi Reykjavíkurbær einnig samþykkt ábyrgð að sínu leyti. Vextir mega ekki vera hærri en bankavextir.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

Það er brýn nauðsyn fyrir Reykjavík og allt Suðvesturland, að hafizt sé handa í vor við virkjun Efri-Fossa í Sogi. Áætlun um virkjunina gerir ráð fyrir, að hún kosti 90—100 millj. kr. Sé hafizt handa hið bráðasta, getur þessi virkjun verið tilbúin til notkunar í síðasta lagi 1957. Vegna áburðarverksmiðjunnar og þess mikla rafmagns, er hún fær, þolir virkjun Efri-Fossa engan drátt, ella kemur á ný til skömmtnunar rafmagns og kostnaðarsams rekstrar olíustöðvarinnar við Elliðaár.

Ríkisstjórnin hefur lofað að útvega lán til þessa nauðsynlega mannvirkis, en að hennar áliti mun útvegum á 100 millj. kr. láni til raforkuframleiðslu þurfa að ganga á undan og lán til sementsverksmiðju. Meðan slík lán eru ekki fengin, mundi því ríkisstjórnin láta lán til Sogsvirkjunarinnar sitja á hakanum. Fyrri flm. þessa frv. hefur áður flutt frv. á þessu þingi, þar sem ríkisstjórninni var heimilað að taka lán til virkjunar Efri-Fossa. Nú þykir sýnt, að með því að veita ríkisstjórninni slíka heimild mundi lántakan dragast. Slíkt getur ekki gengið.

Virkjun Efri-Fossa Sogsins er fjárhagslega séð mjög gott fyrirtæki. Það ætti því að vera auðvelt að útvega lán til þessa fyrirtækis, a. m. k. auðveldara en til ýmislegs annars. Reynslan af lántöku til virkjunar Ljósafoss var sú, að á miklu erfiðari tímum en nú eru gat Reykjavíkurbær einn án ríkisábyrgðar fengið lán til þess mannvirkis. Það er því vitanlegt, að mun auðveldara ætti að vera að fá lán nú til virkjunar Efri-Fossa.

Ríkisstjórnin hefur undanfarin ár haft byggingu Írafossstöðvarinnar að féþúfu. Ríkisstjórnin hefur tekið yfir 20 millj. kr. í söluskatt og tolla af vélum til virkjunarinnar. Ríkisstjórnin hefur með lögum látið ríkisstofnanir taka yfir 9 millj. kr. í vexti og bankakostnað eingöngu í sambandi við byggingu stöðvarinnar. Afskipti ríkisstjórnarinnar af virkjuninni hafa því orðið rafmagnsnotendum mjög dýr. Það minnsta, sem hægt er að ætlast til, er því, að ríkisstjórnin bregði ekki fæti fyrir það, að hafizt verði handa um virkjun Efri-Fossa í sumar.

Stjórn Sogsvirkjunarinnar og Reykjavíkurbær mundu áreiðanlega geta útveg- að lán erlendis (og jafnvel innanlands að einhverju leyti), ef réttur til lántöku og ríkisábyrgð er fenginn. Slíkt ætti og að gera ríkisstjórninni léttara að útvega lánin til raforkuveranna úti um land, til sementsverksmiðjunnar og annarra nauðsynlegra fyrirtækja.

Eins og kunnugt er, er ríkið meðeigandi að Sogsvirkjuninni, þótt það hafi aldrei sjálft lagt fram eyri til hennar, heldur aðeins haft af henni tugmilljóna tekjur, meðan hún hafði engar tekjur sjálf. Það minnsta, sem ríkið getur gert fyrir áframhaldandi virkjun Sogsins, er því að láta ríkisábyrgð í té og standa ekki í vegi virkjunarinnar. Það er það, sem farið er fram á með þessu frumvarpi.